

Arkivsak-dok. 22/03884-1
Saksbehandler Jon Arne Kongtorp

Saksgang
Formannskapet
Utvalg for samfunnsfunksjoner og næring

Møtedato
06.02.2023
01.02.2023

Mål for hjorteviltforvaltning i Aurskog-Høland kommune 2023-27

Kommunedirektørens innstilling:

Mål for hjorteviltforvaltning i Aurskog-Høland kommune 2023-27 sendes ut på høring. Høringsfrist settes til 4 uker

Vedlegg:

Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning i Rømskog kommune
Fagplan for viltforvaltning, Aurskog-Høland kommune

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Saksopplysninger:

I henhold til Forskrift om forvaltning av hjortevilt, §3, skal kommunen vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Etter sammenslåing av Rømskog og Aurskog-Høland kommuner har ikke målsettingene blitt samordnet til en felles målsetting for den nye kommunen. Aurskog-Høland sin fagplan for viltforvaltning gjaldt for perioden 2013-18 og har ikke blitt rullert. Rømskog kommune sin målsetting ble vedtatt i 2016. Denne gjelder til ny målsetting vedtas.

Ovennevnte forhold, søknad om åpning for jakt på hjort i Aurskog-Høland samt at forskrift om minsteareal for jakt på elg og rådyr skal samordnes etter kommunesammenslåing, gjør at målsetting for den nye kommunen må revideres. Målsettingen er også førende for eventuell åpning for hjortejakt samt hva slags minsteareal en skal legge til grunn for jakt på hjorteviltartene.

Åpning for jakt på hjort og forskrift om minsteareal for jakt på hjorteviltartene sendes på høring samtidig med Mål for hjorteviltforvaltning i Aurskog-Høland da disse må ses i sammenheng.

Kommunal målsetting i Rømskog gjelder kun for hjortevilt. Fagplan viltforvaltning for Aurskog-Høland 2013-18 omhandler i tillegg småvilt, bever, gjess og retningslinjer for det kommunale vilffondet.

Mål for hjorteviltforvaltningen tar for seg status for de enkelte hjorteviltartene, fellingsresultat og fallvilthendelser samt målformulering.

Forslag til målsetting for hjorteviltforvaltning i Aurskog-Høland sendes på høring av formannskapet. Endelig vedtak fattes i kommunestyret etter høringsinnspill.

Intimasjon:

Fagplan for viltforvaltning i Aurskog-Høland og Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning i Rømskog er gjenstand for samordning og revidering.

Relevante bestemmelser:

- Forskrift om forvaltning av hjortevilt (hjorteviltforskriften)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8 – 12
- Forskrift om adgang til jakt på elg og rådyr, Aurskog-Høland kommune
- Forskrift om adgang til jakt på elg og rådyr, Rømskog kommune

Vurderinger:

Plan for all viltforvaltning eller bare hjorteviltet ?

Iht. Hjorteviltforskriften er kommunen pålagt å vedta målsetting for forvaltning av hjorteviltartene det er åpnet for jakt på. Fagplan for viltforvaltning for Aurskog-Høland 2013-2018 omfatter også småvilt, bever, gjess og bruk av det kommunale vilffondet. Rømskog har i sin plan vedtatt mål kun for rådyr og elg.

Kommunedirektøren mener en bør reindyrke målsettingen så den gjelder kun for hjorteviltet. Slik oppfyller en også forskriftskravet.

Hvorfor en plan/målsetting kun hjorteviltartene?

-For bever har det i ettertid blitt åpnet for jakt uten krav til fellingstillatelser eller vald. Dvs. at det stilles på lik linje som småvilt. Kommunen har således ingen formell rolle i beverforvaltningen lenger.

-For småvilt er det som gjengitt i fagplanen: «*Forvaltningen av småvilt er tillagt jaktrettshaverne, og kommunen har i henhold til lovverket ingen konkrete forvaltningsoppgaver.*»

I fagplanen for Aurskog-Høland er det satt av tre punkter under kapitlet om småvilt. Disse går i korthet ut på: 1. at kommunen vil stimulere til samarbeid mellom grunneiere, 2. økt kunnskap som f. eks. taksering av småviltbestandene og, 3. at kommunen ønsker egne arealer skal være tilgjengelig for innbyggerne. Av kapasitetsårsaker har ikke kommunen tatt tak i de to første punktene. Kommunens

egne skogarealer er tilgjengelig for innbyggerne, bl.a. er dette jaktområder som leies av lokale JFF. Inntil politiske føringer peker i annen retning, vil kommuneskogarealene forvaltes som før med tilgjengelighet for innbyggerne. Kommunen har ingen formell rolle i forvaltningen av småvilt.

-For gjess står det bl.a. følgende: «I Aurskog-Høland kommune har vi hekkende bestander av kanadagås og grågås. Kommunen ønsker å følge opp regionale forvaltningsmål for gjess, fastsatt gjennom forvaltningsplanen for gjess i Oslo og Akershus.» Forvaltningsplanen for gjess i Oslo og Akershus er ikke lenger gjeldende. Kommunene må vedta egne forvaltningsmål i en lokal gåseforvaltningsplan. Det åpner bl.a. for mulighet til tidligere jaktstart på grågås. For kanadagås kan en søke fylkeskommunen om tidligere jaktstart uten egen gåseforvaltningsplan. Kommunedirektøren mener at det bør utarbeides egen forvaltningsplan for gås heller enn å ha det som et kapittel i fagplan for viltforvaltning som allikevel ikke medfører større handlingsrom i gåseforvaltningen.

-Retningslinjer for bruk av det kommunale viltfondet (siste kapittel i fagplanen til Aurskog-Høland 2013-2018). Hva viltfondet kan brukes til er beskrevet i §5 i Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort:

- *Fondet kan brukes til:*
 - *Tilskudd til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskapen om villtet, jaktorganisering m.m. i kommunen og nabokommuner gjennom samarbeid i regi av organisasjoner, enkeltpersoner eller kommunen selv.*
 - *Å dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen.*
 - *Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt.*
- *Fondet kan ikke brukes til:*
 - *Kommunal og fylkeskommunal administrasjon av viltforvaltningen (faste utgifter til lønn, møtegodtgjørelser, reiser mv.).*
 - *Å erstatte skader voldt av vilt.*
 - *Skuddpremier.*

Kommunedirektøren mener dette gir en god nok ramme for disponering av viltfondsmidlene, og ser ikke behov for egne retningslinjer.

Rullering av mål for hjorteviltforvaltning

Det anbefales en tidsavgrenset planperiode for kommunale målsettinger. Aktiv rullering av planen bør gjøres med grunnlag i en evaluering av tidligere plan. Det kan være hensiktsmessig at varigheten til de kommunale målsettingene harmoniserer med bestandsplanperioden til vald med bestandsplan. Da vi har passert 1 år av gjeldende bestandsplanperiode på 3 år for alle elgvald i kommunen, foreslås ny rullering om 5 år, dvs. etter neste bestandsplanperiode.

Forvaltningsmål for de enkelte hjorteviltartene

I det følgende vurderes mål og virkemidler for de enkelte hjorteviltartene i samme rekkefølge som de er beskrevet i Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning 2023-2027. Sidehenvisning til målsetningsdokumentet er lagt til. Det er gjort en vurdering kun der det ses som nødvendig og relevant. Mye av innholdet i målsettingen står for seg selv uten at vurdering er nødvendig. Det er også beskrevet mål og virkemidler i Fagplan for viltforvaltning i Aurskog-Høland 2013-2018 samt Rømskog sine mål for hjorteviltforvaltning for en sammenlikning og vurdert opp imot forslag til Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning 2023-2027.

Forvaltning av elg (s.5)

Aurskog-Høland er en av Norges største elgkommuner. I siste 3 års periode har det i gjennomsnitt blitt felt 234 elger årlig i kommunen. Dette tilsvarer en betydelig førstehåndsverdi på elgkjøtt. I tillegg kommer andre verdier knyttet til hytteutleie, jaktopplevelser, guiding m.m. Det er rettighetshaverne som utarbeider bestandsplan og forslag til årlig avskyting mens kommunen godkjenner bestandsplaner og gir samlet fellingsstillatelse for hele planperioden. Planens målsetting skal være i samsvar med kommunens mål for å bli godkjent. Statistikk fra sett elg, fellinger og slaktevekter gir opplysninger om utviklingen av elgbestandens størrelse, sammensetning og produksjon. I målsetningsdokumentet (vedlagt) kan man se noe av denne statistikken.

Overordnede mål for elgforvaltningen

I Aurskog-Høland sin fagplan 2013-2018 står det følgende om mål for elgforvaltningen:

I Aurskog-Høland skal det være en produktiv og sunn elgstamme på et stabilt bærekraftig nivå som gir kilde til rekreasjon og næringsutvikling innen rammen av det naturgrunnet gir.

Forvaltningen av elgstammen skal tilpasses slik at det tas hensyn til andre samfunnsinteresser og opprettholder det biologiske mangfoldet. Med andre samfunnsinteresser menes bl.a.:

- *trafikkpåkjørslar*
- *beiteskader på skog og åker*
- *andre jakt interesser*
- *annet friluftsliv*

Og i Rømskog kommune sin hjorteviltplan:

Rømskog kommune skal ha en biologisk sunn hjorteviltstamme som er produktiv og bærekraftig i forhold til beitetilgang og artsmangfold i naturen og som minimaliserer konflikter med trafikken, jord- og skogbruksnæring, private hager og øvrig friluftsliv. Innenfor disse rammene skal hjorteviltet forvaltes til beste for verdiskapningen i landbruksnæringen og lokale jegerinteresser

Målsettingene er i praksis like. I forslag til Mål for hjorteviltforvaltning 2023-2027 er dette tatt inn i overordnede mål for elgforvaltningen (s.5), bare med litt andre ord.

Konkrete mål for elgforvaltningen (tabell s.5):

De enkelte parameterne i tabellen beskrives under. Gjennomsnitt 2020-2022 i tabellen benyttes for å vurdere måloppnåelse iht. tidligere målsetting, og som grunnlag for målsetting videre. På s. 6 i målsettingsdokumentet utdypes virkemidlene som er listet opp i tabellen.

Sett kalv pr ku

I fagplanen for AH var det for perioden 2013-18 satt som mål for *ku/kalv andelen*:

Observert kalv per ku i sett-elg bør ikke være lavere enn 0,65 for valdet i gjennomsnitt for planperioden.

For Rømskog er dette ikke målsatt.

Sett kalv pr ku er et mål på kalveproduksjonen pr. ku i elgbestanden. Forholdet regnes ut ved å dele antall observerte kalver på antall observerte voksne hundyr. Måltallet angir hvor produktiv elgstammen er. Viktige faktorer er alderssammensetning (mange kuer i høyproduktiv alder), dyrenes kondisjon (vekt) som igjen er avhengig av ku/okseforhold, alder på oksene og beiteforhold. I Aurskog-Høland er denne målsettingen vanskelig grunnet ulvepredasjon som er spesielt stor på kalv. Flest kalver blir tatt på sommeren og påvirker dermed ku/kalv andelen som registreres på høsten. Det foreslås derfor at mål for sett kalv pr ku ikke settes som et målbart forholdstall, men at en skal ha høy produksjon der virkemiddelet er en produktiv alder i grunnstammen.

Vi har i dag ikke oversikt over alderssammensetningen i elgstammen. Høsten 2022 ble det samlet inn kjever av alle voksne elger for aldersbestemmelse. Inntil resultatet fra dette foreligger, kan vi ikke si noe om grunnstammen er ok, eller om det bør gjøres grep for bedre å produktiviteten i stammen.

Felt elg pr jegerdag:

Sett elg pr. jegerdag viser ett gjennomsnitt av hvor mange elg hver elgjeger ser pr. dag, og er et mål på hvordan elgbestanden utvikler seg over tid. Dette indikerer en relativ endring men sier ikke noe om antall elg. Ny metodikk for sett elg som ble innført i 2018 gjør at statistikk etter den tid er beheftet med usikkerhet inntil en har en lengre tidsrekke og metodikken har «fått satt» seg. Kommunedirektøren foreslår i stedet å benytte felt elg pr dagsverk som en indikasjon på elgstammens utvikling. Denne er også heftet med usikkerhet: ulvepredasjon på kalv om sommeren vil variere fra år til år, noe som i stor grad vil påvirke jegerinnsatsen pr felte elg, spesielt når det legges opp til at en stor andel kalv skal felles. Indeksen kan allikevel gi en pekepinn på elgbestandens utvikling. Gjennomsnitt for felt elg pr jegerdag siste 5 år i Aurskog-Høland er 0,046, og har vært jevnt synkende siden 2002 (vedlegg 1). Kommunedirektøren foreslår å benytte «felt elg pr dagsverk» som en indeks på bestandsutviklinga og som en erstatning for sett-elg pr dagsverk inntil en har tilstrekkelig år med observasjoner. Forutsatt at vi ønsker en stabil elgstamme med utgangspunkt i dagens forhold, settes 0,045-0,05 felt elg pr jegerdag som målsetting. Resultat fra beitetaksten som ble utført sommeren 2022 vil kunne gi en indikasjon på om elgstammen i dag ligger på et fornuftig nivå.

Sett ku per okse

Iht. sett-elg bør denne ligge mellom 1,5 til 2,0 for valdet i gjennomsnitt for planperioden

I fagplanen for Aurskog-Høland var det for perioden 2013-18 satt som mål 1,5-2,0 observert ku pr okse. I Rømskog sin plan ble det satt følgende mål: *Ku/okse forhold 2:1 i forhold til sett-elg*

Kommunedirektøren mener mål om 1,5 til 2,0 observert ku pr okse bør videreføres. Måltallet understøttes av forskning og tilgjengelig kunnskap innenfor området.

Beitetrykk furu

I Aurskog-Høland sin fagplan står det følgende om mål for beitetrykk:

Beitetrykket skal i gjennomsnitt ikke overstige 40 % av årlig kvistproduksjon for furu. Kommunen og valdene skal i samarbeid sørge for tilfredsstillende dokumentasjon av beitetrykket. Vurdering av beitetrykket skal skje på grunnlag av takst og vektvurderinger. Beitetrykk på ca. 40 % av årlig kvistproduksjon på furu er nær den biologiske bæreevnen i følge Solbraa (2003).

Og i Rømskog kommune sin plan følgende:

Beiteutnyttelsen skal i gjennomsnitt ikke overstige 35 % av årlig kvistproduksjon for furu.

Beiteutnyttelsen skal akseptable i forhold til siste års skuddproduksjon på prefererte beitearter (ROS)

Om en legger grensa ved 35% eller 40% i beitetrykk for årlig kvistproduksjon vil neppe ha noen praktisk betydning. Kommunedirektøren foreslår å sette som mål at beitetrykket ikke skal overstige 40%.

Slaktevekt på kalv og ungdyr

I fagplanen for AH er det satt følgende mål for slaktevekter:

Dagens slaktevekter på kalv (70 kg) og ungdyr (135 kg) skal opprettholdes og helst økes.

For Rømskog er dette ikke målsatt

Med noen unntak er det en generell nedadgående trend for slaktevektene på kalv og ungdyr i hele landet. I siste 3-års periode er slaktevekta på kalv 63 kg og ungdyr 129 kg i Aurskog-Høland. Dvs målsettinga i fagplanen for Aurskog-Høland er ikke nådd.

Hva påvirker så slaktevektene til elgen? Slaktevekt på elg blir brukt for å beskrive kondisjonen i elgstammen. Høye vekter på elgkalver og ungdyr blir ofte sett på som et tegn på at det er gode beiteforhold for elgen. Vi ser imidlertid at det er flere faktorer som påvirker dette: størrelse på mordyr og nok store okser gjennom tidspunktet for brunst og parring. Større/eldre kuer kommer tidligere i brunst. Ved sen parring vil kalvene bli født senere på året og ikke bli like store som kalver som er født tidlig. Det er også vist at store okser er bedre til å følge opp kuene med parring til rett tid. De kan også påvirke kuene til å komme tidligere i brunst. Klimatiske forhold og stress er også faktorer som kan påvirke slaktevektene. Fagmiljøene klarer i dag ikke å peke på en faktor aleine som årsak til den negative trenden. Kommunedirektøren anser det som lite hensiktsmessig å sette opp mål som en mest sannsynlig ikke kan nå. I stedet bør en benytte de virkemidlene som en antar kan bremse den negative trenden. Dette gjenspeiles i mål og virkemiddel i tabellen i målsettingsdokumentet.

Trafikkdrept elg

I Aurskog-Høland sin fagplan står det følgende:

Trafikkpåkjørsler av elg skal reduseres fra dagens nivå.

Og i Rømskog sin: *Trafikkdrept elg skal ikke overstige 5 % av tildelt kvote i planperioden*

Kommunedirektøren mener Rømskog sitt mål er bedre enn Aurskog-Høland sitt i og med det er målbart, og foreslår at *Trafikkdrept elg skal ikke overstige 5 % av tildelt kvote i planperioden*, settes som mål. Tildelte elg i neste bestandsplanperiode er ca. 280 pr år. Med i gjennomsnitt 17 trafikkdrepte elg pr år i siste 3 års periode, utgjør det 6% av tildelt kvote.

Predasjon

Predasjonstallet er anslått med utgangspunkt i antall ulverevir i kommunen. Predasjonstrykket vil variere etter antall revir og revirenes områdebruk. I et revir blir det tatt 120-140 elg pr år mens enlige stasjonære ulver tar 70-100 pr år. Pr i dag har vi 3 kjente revir som også går inn i nabokommunene. Disse tar mellom 360 og 420 dyr samlet, men hvordan dette fordeler seg mellom Aurskog-Høland og nabokommuner veit en ikke. Tiltaket som vurderes som hensiktsmessig er å sikre en erfaren stamme med produksjonsdyr som har høyere suksess i å unngå ulv og som får mange kalver.

Bestandsplanbasert forvaltning (s.6)

Det er rettighetshaverne som utarbeider bestandsplaner og forslag til årlig avskyting mens kommunen godkjenner bestandsplaner og gir samlet fellingstillatelse for hele planperioden. Planens målsetting skal være i samsvar med kommunens mål for å bli godkjent. Statistikk fra sett elg, fellinger og slaktevekter gir opplysninger om utviklingen av elgbestandens størrelse, sammensetning og produksjon.

I fagplanen til Aurskog-Høland står følgende om bestandsplanbasert forvaltning:

Forvaltningen av elg skal være bestandsrettet, og i størst mulig grad være basert på bestandsplaner med en varighet på 3-5 år for store og godt organiserte vald.

Nesten hele kommunen er godkjent som et vald og inngår i bestandsplanen for Aurskog Høland elgvald. Dagens ordning der Aurskog Høland elgforvaltningsråd har ansvaret for planutarbeidelse og oppfølging av godkjent plan, bør opprettholdes.

I Rømskog sin målsetting står følgende om krav til bestandsplanområdet:

Et bestandsplanområde skal være sammenhengende og ha en avgrensning og form slik at en vesentlig del av elgbestanden til enhver tid befinner seg innenfor området. Dersom bestandsplanområdene er små vil utviklingen i for stor grad være avhengig av hva som skjer i naboområdene, og det er en risiko for at ingen føler tilstrekkelig ansvar for utviklingen. Etter forskriften skal et vald- /bestandsplanområde som søker om godkjenning av bestandsplan være på minst 20 ganger minstearealet. En god hjorteviltforvaltning forutsetter et godt samarbeid og minst ett kontaktmøte mellom bestandsplanområdene i året

Det er pr i dag tre vald i kommunen med godkjente bestandsplaner som i praksis dekker hele kommunen.

I målsettingsdokumentet er det listet opp krav som settes til bestandsplanområdet og planen. Disse tar i hovedsak inn over seg Rømskog og gamle Aurskog-Høland sine mål, men konkretiserer i tillegg hva en bestandsplan skal inneholde.

Vesentlige avvik (s.7)

Miljødirektoratet antyder at en årlig overføring på inntil 10% av fellingstillatelsene normalt kan aksepteres av kommunen. Ulvens påvirkning gjør imidlertid at en bør kunne utvise større fleksibilitet ved årlig overføring av ubenyttet kvote i bestandsplanområdet. Derfor foreslås at avvik på 20% av antall dyr tillates. Det er viktig at dette ikke medfører vesentlig avvik fra ønsket kjønns og aldersfordeling i stammen. Kommunedirektøren vurderer derfor å sette som krav at kalveandelen i avskytningen ikke er lavere enn forutsatt iht. godkjent bestandsplan.

Elgvald uten godkjent bestandsplan (s.7)

Det er pr i dag ingen elgvald uten bestandsplan. Hvis det allikevel skulle bli aktuelt, er det listet opp i måldokumentet hva slags alders- og kjønnsfordeling kommunen vil benytte seg av ved direkte tildeling.

Mål for forvaltning av rådyr (s.8)

Overordna mål for rådyrforvaltningen

I Aurskog-Høland sin fagplan for villforvaltning 2013-2018 står det følgende om rådyrforvaltning:

• *Det skal arbeides for at rådyr forvaltes i henhold til bestandsplaner for vald på minst 20 ganger minstearealet med gode arronderingsmessige løsninger. Planen skal minimum inneholde:*

- Konkrete mål for utviklingen av rådyrbestanden

- Plan for den årlige avskytningen i antall, fordelt på alder og kjønn.

- Dokumentert grunneierliste med oversikt over gårds- og bruksnumre samt tellende areal. (Jfr. "Forskrift om forvaltning av hjortevilt" § 11. Søknad om godkjenning av vald.)

- Oversikt over tellende areal, jaktfelt og valdets avgrensning på kart. - Navn og adresse for valdansvarlig.

• *Det er et langsiktig mål at alle rådyrvald større enn 20 ganger minstearealet tildeles fri kvote ut i fra flerårige bestandsplaner.*

• *I tellende areal kan dyrka mark godkjennes. Tjern større enn 100 dekar godkjennes ikke som tellende areal. (Kommentar: Dette er slik det har vært praktisert de siste årene. Man ser at rådyrene i større grad enn elgen er knyttet til kulturlandskapet.)*

• *Minsteareal for rådyr er 500 dekar. Minstearealet justeres når bestandssituasjonen tilsier det.*

I Rømskog sin mål for forvaltning av hjortevilt står det at en skal spare eldre geiter. Videre at det bør tilstrebes et uttak på ca. 50 % killing, 30 % eldre bukk og 20 % eldre geit.

I Aurskog-Høland sin fagplan er det ikke spesifisert tilsvarende mht. uttak av rådyr, men ved bestandsplan skal det beskrives: *Konkrete mål for utviklingen av rådyrbestanden og plan for den årlige avskytningen i antall, fordelt på alder og kjønn.*

Kommunedirektøren mener at kvotefri jakt i vald på minimum 10 000 dekar (slik Hjorteviltforskriften åpner for) bør tilstrebes: Det er opp til rettighetshaverne i valdet å forvalte rådyrstammen. En kan forvente at rettighetshaverne i rådyrvald av en slik størrelse ønsker å forvalte stammen med et langsiktig mål mht. både antall og bestandsstruktur. En fordel er bla. at en kan legge opp til høyere avskytning i de deler av valdet som har høyest tetthet, er utsatt for mye påkjørsler eller andre forhold som tilsier en skeivfordeling innen valdet. Kommunen kan kreve at det utarbeides en avskytingsplan før kvotefri jakt tillates. En slik plan kan f. eks. inneholde:

- Konkrete mål for utviklingen av rådyrbestanden
- Plan for den årlige avskytningen i antall, fordelt på følgende kategorier
 - Kalv
 - Geit
 - Bukk

I veileder til forskrift om hjorteviltforvaltning

(<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M478/M478.pdf>) står det følgende om en slik avskytingsplan:

«En avskytingsplan for rådyr bør være flerårig og beskrive det årlige uttaket av ulike kategorier dyr (alder og kjønn). Da dødelighet utenom jakt er mer variabel for rådyr enn de tre andre hjorteviltartene, kan det være vanskeligere å planlegge størrelsesordenen på uttaket av rådyr. Planen kan derfor inneholde andelen av de ulike kategoriene dyr som skal felles i stedet for antall. Planen bør inneholde klare mål for bestandsutviklinga, herunder tettheten, og antall dyr som tas ut bør samsvare med ønsket utvikling. Grunnet variabel dødelighet utenom jakt vil det være hensiktsmessig å evaluere trenden i bestandstetthet over tid og ikke fra år til år. Det er en stor fordel for både jaktrettshaverne og bestandsforvaltningen at det utarbeides slik plan, også i områder der kommunen ikke krever dette.»

Både Rømskog og gamle Aurskog-Høland har satt som krav at det skal utarbeides avskytingsplan ved kvotefrie vald. Kommunedirektøren vurderer det allikevel til at det ikke er nødvendig å sette krav om avskytingsplan for rådyr. Dette begrunnes med at en kan forvente at de kvotefrie valdene har en egeninteresse i å opprettholde en bærekraftig rådyrbestand. Det er også flere forhold som innvirker på rådyrstammen som er utenfor valdenes påvirkning, så som størrelse på rev og gaupebestanden, ulvepredasjon, snøforhold, påkjørsler og sykdom. En avskytingsplan er heller ikke bindende slik at valdene allikevel står fritt til å velge hvilken avskytning de ønsker.

Trafikkdrepte rådyr (tabell s.8)

Iht Rømskog sin målsetting skal trafikkdrepte rådyr ikke overstige 10 % av tildelt kvote i planperioden. I Aurskog-Høland sin plan er dette ikke målsatt.

I Aurskog-Høland kommune har det i snitt siste 3 år blitt registrert 113 rådyrpåkjørsler hvorav 78 døde. I samme periode har det blitt registrert skutt i snitt 413 pr år. Tildelte fellingstillatelser er 1602 fordelt på 242 rådyrvald. 3 vald har kvotefri tildeling. Trafikkdrepte rådyr utgjør således ca. 7% av tildelte dyr. Rådyrpåkjørsler gir mindre konsekvens med tanke på skader på mennesker og kjøretøy. Således kan en i forhold til samfunnskostnaden være mer lempelig i målsettingen sammenliknet med elg. Med tanke på at rådyr også er en klimavinner med forventning om økende stamme i fremtiden, foreslår kommunedirektøren at Rømskog sitt mål videreføres.

Større forvaltningsområder (tabell s.8)

Som nevnt ovenfor er det ønskelig med større rådyrvald og mer samarbeid mellom rettighetshaverne.

Fellingsrapporter (tabell s.8)

Innrapporteringa av felte dyr i dag er tungvint og det er tidkrevende å få inn alle fellingsrapportene. Det har ikke blitt prioritert å purre opp manglende innleveringer. Statistikken for felte dyr er derfor mangelfull. Tilgjengelig statistikk baserer seg på den enkelte jegers innmelding til SSB. Det er ønskelig med enklere innrapportering av felte dyr.

Mål for forvaltning av hjort (s.9)

I Aurskog-Høland sin fagplan for viltforvaltning 2013-2018 er det satt følgende mål for forvaltning av hjort:

- *Så snart hjortebestanden i Aurskog-Høland produserer et høstingsverdig overskudd skal det raskt åpnes for jakt på hjort.*
- *Hjortebestanden skal holdes på et lavt nivå for å unngå skader på skog og innmark.*
- *Utviklingen av hjort i kommunen skal overvåkes ved at sett hjort skal påføres sett elg skjemaet under elgjakta.*

Rømskog sin plan for hjortevilt har ingen målsetting i forhold til hjort.

Få bestandsdata gjør at kommunedirektøren mener det er uhensiktsmessig å fastsette tallfestede mål for forvaltning av hjort i Aurskog-Høland kommune. Kunnskapsinnhenting vil derfor være et viktig mål framover. Innhenting av slaktevekter og sett-hjort data vil stå sentralt.

Foreslåtte mål er i hovedsak i samsvar med de nabokommuner som har åpnet for jakt på hjort.

Tellende areal for elg, rådyr og hjort (s.10)

I veileder for Hjorteviltforskriften

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M478/M478.pdf>) står det at *Skogareal og myr under skoggrensa er de arealtype som skal regnes som tellende areal. I tillegg kan jaktrettshaver søke om å få godkjent andre areal typer som tellende areal. Areal som vurderes som tellende areal, vil primært være områder som etter plan- og bygningsloven er lagt ut som LNF(R)-områder.*

Elg:

I Fagplan viltforvaltning for Aurskog-Høland 2013-18 står følgende om tellende areal for elg: *I tellende areal kan dyrka mark under 100 dekar med skog på alle kanter godkjennes. Tjern større enn 100 dekar godkjennes ikke som tellende areal.*

I Rømskog kommune sin målsetting er ikke tellende areal nevnt. Aurskog-Høland elgvald er innrettet etter Fagplanen i Aurskog-Høland sitt tellende areal. Det foreslås derfor at tellende areal iht. fagplanen videreføres: Skogareal og myr, dyrka mark under 100 daa med skog på alle kanter og tjern under 100 daa regnes som tellende areal

Hjort:

En kan forvente at elgvaldene også vil søke om å få godkjenning for opprettelse av hjortevald. Det enkleste og mest forutsigbare er dermed å benytte samme tellende areal som for elg. Dagens valdstruktur for elg blir dermed sammenfallende med valdstrukturen for hjort.

Rådyr:

I AH kommune sin fagplan står følgende om rådyr:

I tellende areal kan dyrka mark godkjennes. Tjern større enn 100 dekar godkjennes ikke som tellende areal, med følgende kommentar: Dette er slik det har vært praktisert de siste årene. Man ser at rådyrene i større grad enn elgen er knyttet til kulturlandskapet.

I Rømskog kommune sin målsetting er ikke tellende areal for rådyr nevnt.

Det foreslås at AH kommunes tellende areal for rådyr videreføres: Skogareal og myr, dyrka mark og tjern under 100 daa regnes som tellende areal

Merk at valdets areal kan være større enn størrelsen på det tellende arealet: Iht. veilederen for Hjorteviltforskriften kan «valdet omfatte andre areal typer enn tellende areal. Valdets bruttoareal kan derfor være større enn størrelsen på det tellende arealet. Det er imidlertid kun det tellende arealet kommunen skal legge til grunn for godkjenning av vald og for tildeling av fellingstillatelser.

Fellingstillatelsene er derimot gyldige over hele valdets areal.

Minsteareal (s.10)

Hva slags minsteareal som skal gjelde for oppretting av vald og tildeling av fellingstillatelser for hjorteviltartene behandles som egen politisk sak parallelt med denne. Minstearealet som er oppgitt i måldokumentet er kommunedirektørens forslag til minsteareal.

Felling av skadegjørende hjortevilt

Aurskog-Høland kommune skal ha høy terskel for å innvilge skadefelling av hjorteviltartene. Forslag til kriterier for at skadefelling kan gis fremkommer i måldokumentet på side 10.

Økonomiske vurderinger:

Ingen direkte økonomiske konsekvenser for Aurskog-Høland kommune.

Miljømessige konsekvenser:

Av naturmangfoldlovens § 7 fremgår det at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. § 8: Kunnskapsgrunnlaget. Kommunen mener å ha innhentet den kunnskapen som er tilgjengelig pr i dag slik at det ikke er mulig eller hensiktsmessig å innhente mer kunnskap. I og med at naturmangfoldet i liten grad berøres, og det ikke kan påvises effekter på verdifull natur, legger kommunen til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter de andre miljøprinsippene i §§ 9 til 12.

Alternativer og konsekvenser

Mål for hjorteviltforvaltningen i Aurskog-Høland kommune sendes ikke ut på høring. Fagplan for viltforvaltning i Aurskog-Høland 2013-2018 samt Rømskog sin hjorteviltplan skal fortsatt være retningsgivende for viltforvaltningen i kommunen. Konsekvensen er forskjellig målsetting i Rømskog og gamle Aurskog-Høland, ikke helhetlig forvaltningsregime i kommunen, og utdaterte målsettinger.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Mål for hjorteviltforvaltning i Aurskog-Høland kommune sendes ut på høring. Høringsfrist settes til 4 uker.